

підлітковому віці у більшості розумово відсталих учнів можливо сформувати адекватну самооцінку і стійку мотивацію до навчальної діяльності, до виконання соціальних норм, правил, законів. Це відіграє значну роль у подальшому самовдосконаленні учнів, їх позитивної соціальної адаптації та сприяє попередженню проявів девіантної поведінки.

Література:

1. Асеев В. Г. Мотивация поведения и формирование личности / В. Г. Асеев. – М.: Мысль, 1976.
2. Бобиева Н. И. Социальные нормы и регуляция поведения / Н. И. Бобиева. – М.: Наука, 1978.
3. Божович Л. И. Личность и ее формирование в детском возрасте / Л. И. Божович. – М.: Педагогика, 1968.
4. Братусь Б. С. Соотношение структуры самооценки к целевой деятельности в норме и при аномальном развитии / Б. С. Братусь, В. Н. Павленко // Вопросы психологии. – 1986. - № 4. – С. 146-154.
5. Выготский Л. С. Избранные психологические исследования / Л. С. Выготский. – М.: Изд-во АПН РСФСР, 1956.
6. Зейгарник Б. В. Теории личности в зарубежной психологии / Б. В. Зейгарник. – М.: Изд-во МГУ, 1982.
7. Моргачева Е. Н. Определение умственной отсталости психолого-педагогическими методами в США / Е. Н. Моргачева // Дефектология. – 1999. - № 6. – С. 45-55.
8. Славина Л. С. Изучение мотивации поведения детей и подростков / Л. С. Славина. – М.: Просвещение, 1975.
9. Фалько С. Н. Правовое воспитание старшеклассников специальных коррекционных общеобразовательных школ V вида / С. Н. Фалько // Дефектология. – 2002. - № 5. – С. 33-38.

УДК 376 – 056.263 : [373. 2016 : 811. 161. 2'221. 2'233]

Кульбіда С.В.

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ЖЕСТОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ

У статті проаналізовано науково-теоретичні погляди щодо усвідомлення жестомовної комунікативної компетенції. З'ясовано суть й особливості її формування у розробленому програмному забезпеченні двомовного навчання глухих учнів.

Ключові слова: жестова мова, жестомовна комунікативна компетенція, глухі учні, мовлення, культура, спілкування, мовна особистість.

Кульбида С.В.

ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ЗАСАДЫ ФОРМИРОВАНИЯ ЖЕСТОЯЗЫКОВОЙ КОМУНИКАТИВНОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ

В статье проанализированы научно-теоретические взгляды по проблеме жестовой коммуникативной компетенции. Определена роль и особенности ее формирования в разработанном программном обеспечении двуязычного обучения глухих учеников.

Ключевые слова: жестовый язык, жестоязыковая коммуникативная компетенция, глухие ученики, речь, культура, общение, языковая личность.

Svitlana Kulbida

THEORETICAL BASE OF SIGN LANGUAGE COMMUNICATIVE COMPETENCE

The paper analyzes the scientific and theoretical views of the understanding the conceptual aspect of sign language communicative competence. The article ascertains the essence and peculiarities of its formation in the developed and presented models of bilingual education for deaf students.

Keywords: sign language, sign language communicative competence, deaf pupils, speech, culture, communication, linguistic personality

Сучасні соціально-економічні умови у розвитку України як держави, орієнтація на євроінтеграцію зумовили потребу в компетентних особистостях, які б мали змогу ефективно розвиватися, взаємодіяти в обставинах сучасних реалій.

Стратегічна спрямованість України на європейську спільноту, прагнення якої найбільше наблизити умови і стандарти нашого життя до загальноєвропейських відображаються в змінах, які відбулися і відбуваються не лише у світі.

Відмітимо, що серед сучасних європейських стратегічних документів в галузі навчання мов особливої значущості набувають такі: «Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: навчання, викладання і оцінювання», «Європейські стандарти». Змістовий компонент їх стосується в тому числі і на налаштування спрямованості сучасних освітніх закладів для нечуючих на формування мовної особистості глухого людини (точно так, як і чуючої) як чіткого механізму освітньої політики в межах соціокультурної концепції розуміння глухоти.

Сучасне розуміння мовної особистості як «незалежного користувача», запропоноване Радою Європи, має на увазі певний достатній рівень, коли учень оволодіває комплексом знань, умінь та навичок, що в сукупності дають можливість адекватно реагувати в нескладних соціально-комунікативних ситуаціях. Зокрема:

а) основних знань про систему мови і навичок адекватного оперування мовними засобами під час спілкування;

б) комунікативних умінь, що забезпечують здатність розуміти (рецептивний рівень) і породжувати (продуктивний рівень) висловлювання відповідно до певної сфери (теми, ситуації) спілкування, мовленнєвого завдання, комунікативного наміру, а також з урахуванням соціокультурних особливостей осіб, мова яких вивчається.

Мета статті – розкрити авторське бачення концептуальних засад щодо розробки моделей формування жестомовної комунікативної компетенції (ЖКК) мовної особистості глухого учня у процесі двомовного навчання загальноосвітньої спеціальної школи.

Відповідно до мети визначаємо головні завдання:

- обґрунтувати науково-теоретичні погляди (загальних і спеціальних),;
- з'ясуванні суті й особливостей формування ЖКК у представленому програмному забезпеченні вивчення української жестової мови.

Огляд літератури. У загальній методичній науці усталилося поняття «національно-мовна особистість». Воно ґрунтується на принципі активної комунікації, вмінні продукувати висловлювання різного ступеня складності й насиченості національно-маркованими одиницями, тобто властивими мові позначеннями, формами, сполученнями, синтаксичними конструкціями. Мовною є високорозвинена особистість, яка володіє соціокультурним і мовним інформаційним запасом, вміє адекватно його застосувати у процесі спілкування з різними категоріями комунікантів [3, с. 16].

Проблема компетентностей багатогранна, тому доцільність упровадження, ефективність і результативність процесу передбачають ретельне і всебічне дослідження різних її аспектів: суті, переваг, структури й ієрархії компетентностей (Бібік Н., Єрмаков І., Зимня І., Клепко С., Краєвський В., Равен Дж., Родигіна І., Савченко О., Селевко Г., Хуторський А., Шишов С. та ін.), досвіду економічно розвинених країн світу і сучасний стан запровадження компетентнісного підходу в Україні (Локшина О., Овчарук О., Пометун О.), компетентнісний підхід у сучасній середній загальноосвітній (Вашуленко М., Голуб Н., Гудзик І., Мамчур Л., Пентиліук М., Петровська Л., Савченко О., Побірченко Н., Шелехова Г. та ін.), формування ключових, предметних і професійних компетентностей (Бондар С., Загороднова В., Зеєр Е., Климова К., Мамчур Л., Нищета В. та ін.). Результати цих та інших досліджень сприяють формуванню надійних підвалин для компетентнісного навчання в сучасній загальноосвітній школі.

Предметно, що у наш час уже нікого не можуть задовольняти школи, що відтворюють інформацію про досягнення науки й культури. Очевидно, що освітні завдання XX століття – готувати маленького українця – не відповідають потребам сучасного суспільства і людини в ньому. Головною функцією школи як соціальної інституції віднині є «підготовка молоді до життя у світі, який перестав бути стабільним і визначеним [5, с. 5]». Реалізувати цю функцію покликаний компетентнісний підхід до навчання.

Насьогодні Рада Європи висунула та активно підтримує концепцію європейської освіти, що заснована на ідеї «спільного європейського дому». Провідною ідеєю запропонованого є наступне положення, що Європа – це спільнота, що має спільні духовні витоки і цінності. І, відповідно, європейський світогляд має базуватися на знаннях європейської спадщини, спільного історичного шляху, який нараховує час двох тисячоліть. Провідним інструментом об'єднання визнано мову. Стосовно загальних підходів до проблеми мови в Європі, стратегічним спрямуванням мовної політики на континенті є мультилінгвальність з перспективою оволодіння кожним європейцем трьома і більше мовами. У цих умовах педагог рідної чи другої мови стає одним із найнеобхідніших, а дисципліна «рідна мова» – у всіх типах навчальних закладів – однією із пріоритетних [2, с. 18].

Серед проектів XXI століття для українських педагогів, в тому числі і в сфері спеціальної освіти, є такі як: «Допомога новим країнам – членам ЄС в оновленні освіти», «Освіта для демократичного суспільства» та ін. 2001 рік було проголошено Європейським роком мови. Аналіз матеріалів міжнародних наукових конференцій, наукових розробок у галузі методики викладання різних мов, нормативних документів з освіти доводить необхідність для фахівця якісне володіння мовами, що розглядається як спосіб життя в діалозі культур, спільнот, мов і релігій, а також як основа можливостей критичного розгляду інформації, що надається засобами масової інформації, Інтернетом [4, 6, 7].

Метою освіти визнано не стільки знання мови, а стільки вміння нею користуватися. У проектів «Вивчення мов для європейського громадянства» подано науково обґрунтовану шкалу професійного володіння мовою:

- «Рівень 1 – рівень виживання (Survival),
- Рівень 2 – допороговий (Waystage),
- Рівень 3 – порогів (Threshold),
- Рівень 4 – верхній проміжний (Upper Intermediate),
- Рівень 5 – просунутий (Advanced)».

Для прикладу, новий національний стандарт вивчення англійської мови у країнах Євросоюзу заснований на таких ключових поняттях, як спілкування (Communication), культура (Culture), мотивація (Motivation) та інтерактивність (Advanced). Провідною метою навчання мови на «пороговому» рівні визнають формування комунікативної компетенції. Що має кілька складових: лінгвістичну, соціолінгвістичну, соціокультурну, стратегічну, соціальну та дискурсивну.

Лінгвальна компетенція передбачає оволодіння певною сумою формальних знань і відповідних їм навичок, пов'язаних із різними аспектами мови: лексикою, фонетикою, граматику. При цьому постає питання: які слова, граматичні структури та інтонації необхідні людині того чи іншого віку, професії тощо для забезпечення нормальної взаємодії мовою, яка вивчається.

Соціолінгвістична компетенція – це здатність здійснювати вибір мовних форм, використовувати і перетворювати їх відповідно до контексту.

Не секрет, що відбиває особливості життя людей. Набуття соціокультурної компетенції не зводиться лише до формування глобальних уявлень про світ. Вона пропонує весь процес навчання ї мови. Певні вміння й навички у організації мовлення, вміння вибудовувати його логічно послідовно й переконливо, ставити завдання й досягати поставленої мети – це вже новий рівень комунікативної компетенції, що у матеріалах Ради Європи названий стратегічним чи дискурсивним. Багато питань даного рівня комунікативної

компетенції прекрасно розроблено в курсі риторики: недарма деякі гуманітарно-орієнтовані школи включають цю дисципліну до обов'язкової програми.

Ключовим поняттям концепції вивчення двох мов у європейських країнах є «поріг комунікації», а методичними орієнтирами – правильне застосування моделей застосування ЖКК. Вивчення рідної та другої мов, таким чином, виходить за межі спеціальної педагогіки і набуває важливого суспільного значення.

Йдеться про переорієнтацію на оволодіння живою мовою з оволодіння граматичними структурами. Одна зі складових комунікативної компетенції, але жодним чином не останньою за значущістю є соціальна компетенція. Вона передбачає готовність і бажання взаємодіяти з іншими, впевненість у собі, а також уміння поставити себе на місце іншого і здатність впоратися із ситуацією, що склалася. Зауважимо, що зазначений підхід до двомовного навчання знайшов відбиття і в сучасному методі навчання – комунікативно-діяльнісному, що визначає навчання рідної мови за допомогою усвідомлених зразків мовлення і ґрунтується на таких ключових поняттях, як «спілкування», «культура», «мотивація», «інтерактивність». Провідних характеристик цього методу належать наступні:

- адекватність до реального спілкування;
- пріоритет мовленнєвої діяльності у взаємозв'язку всіх її видів;
- застосування активних форм спілкування (бесід, диспутів, конференцій, круглих столів, обговорень, роботи в парах тощо), що дають можливість висловитися, виразити свої думки в діалозі чи монолозі;
- синхронність, послідовність.

Таким чином, розглядаючи навчання в такому плані, слід відзначити, що навчати мови – це значить не тільки давати знання про мову, а й навчити користуватися мовою як засобом спілкування, критично мислити, отримувати інформацію з усіх доступних джерел, оцінювати її, розуміти співрозмовника, формулювати власні думки. Враховуючи ці провідні види діяльності, вчитель не має перетворювати урок на «урок про мову», а створювати мовленнєві ситуації для тренінгу у спілкуванні, конкретно й позитивно коментувати оцінки, створювати ситуації успіху для кожного, хто навчається, розвивати позитивне ставлення до мови. За умов комунікативно-діялісного підходу змінюється і роль вчителя: він не просто повідомляє знання, але й організовує пізнавальну діяльність учнів, створює умови для висловлення власної думки, ставлення до матеріалу, що вивчається, співвідносячи його з реальним життям. Отже, формування комунікативної компетенції глухих учнів і на основі її комунікативно компетентності майбутнього вчителя жестової мови є провідною складовою професійною підготовки вчителя-європейця ХХІ ст. за умов комунікативно-діялісного підходу.

Важливе місце у розумінні зазначеного належить історичній події в галузі сурдопедагогіки – зміні статусу УЖМ на законодавчому рівні (Закон про соціальну захищеність інвалідів в Україні, підзаконних актів) та похідних від цього: введення предмета «УЖМ» у навчально-виховний процес для глухих та слабочуючих (інваріантна та варіативна складова), перегляд традиційних програм з вивчення різних дисциплін на предмет двомовності.

У центрі навчального процесу української жестової мови на всіх етапах (починаючи з дитячого садка й закінчуючи 12 класом) є мовна особистість – глуха людина, яка знає мову, володіє багатством її виражальних засобів, продукує мовлення в різних життєвих ситуаціях, шанує, любить і дбає про її збереження та розвиток.

В українській сурдодидактиці проблема мовної особистості виникла на концептуальному рівні як наслідок розуміння і продовження традицій світової та європейської школи розуміння глухоти (концепції: жестової мови в Україні (2010), білінгвального навчання (2011) С. Кульбіда, І. Чепчина, Н. Адамюк, Н. Іванюшева, Н. Зборовська, О. Дробот та ін.), а далі почала досліджуватися вченими-лінгводидактами і поступово реалізовуватися у практиці вчителів УЖМ: Н. Адамюк (2013), Н. Зборовська (2016), А. Лук'янова, В. Муць, М. Курзіна, О. Білянова, Л. Лещенко, Д. Федорченко та ін.

розвивають ідеї формування мовної особистості глухого учня як носії мови у практичних наробках.

Особистісний підхід передбачає послідовне ставлення педагога до глухого учня як до особистості, самосвідомого відповідального суб'єкта власного мовного, мовленнєвого розвитку та суб'єкта виховної взаємодії. Способи репрезентації навчальної теорії, добір різних видів навчального матеріалу, вибір методів, прийомів представлених моделей ЖКК відбувається крізь призму мовної особистості глухого учня – його потреб, мотивів, інтелекту, здібностей, мови навчання, яка є мовою інформації тощо.

Мовна особистість – мовець, який забезпечує розширення функцій мови, творення україномовного середовища в усіх сферах суспільного життя, виявляє природне бажання повернутися у повсякденному спілкуванні до рідної мови, до відродження культури, традицій народу, до вироблення зразків висококультурного інтелектуального спілкування мовою.

Актуальність окресленої проблеми обумовлена потребою входження України в європейський освітній простір і зобов'язанням реагувати на нові виклики часу. Один із напрямів модернізації освіти – осучаснення змісту традиційних навчальних програм, а також форм, методів і результатів навчання – зумовлений розвитком наук, громадським впливом і суспільними змінами. В економічно розвинених країнах школа є одним із численних інститутів соціалізації, адже динамічний, бурхливий розвиток, що спричиняє кардинальні зміни, сприяє постановці інших завдань освіти [3, 5, 7].

Двомовна програма авторська програма Адамюк Н. є комплексною, системною, послідовною і багатогранною [1]. Її змістове наповнення забезпечується багатим середовищем спілкування, яке покращує вивчення рідної мови глухих – УЖМ, як основи для свідомого опанування і використання другої мови – словесної. Запропонований підхід на основі двомовного навчання українською жестовою) українською мовами базується на обов'язковій передумові, що добре оволодіння українською жестовою мовою як першою полегшує оволодіння українською мовою. За такої умови і в такому двомовному середовищі надзвичайно важливо, щоб українська використовувалась лише для читання і написання; водночас українська жестова мова – це мова щоденного спілкування між учнями в класі, а також головна мова інформування. Ці дві мови необхідно відокремлювати і розрізняти за функціями з метою ефективнішого навчання, використовуючи розроблену програму. Обидві мови отримують рівний статус, а можливості їхнього використання деталізовано й чітко відображено максимальним чином по всіх роках навчання.

Важливо пам'ятати, що вивчення мови є активним процесом, який починається від самого народження і продовжується все життя. Мова засвоюється учнями на різних етапах зростання з різним успіхом. Причому знання накопичуються поступово. Учні закріплюють набуті мовленнєві здібності і застосовують знання у нових і складніших контекстах з більш високим рівнем вимог. Помилки, хотіли б ми того чи ні, є невід'ємною частиною процесу оволодіння мовою. Навчаючись, вони експериментуватимуть з новими мовленнєвими структурами і словниковим запасом, користуючись особистими потребами / репертуаром, і, застосовуючи їх у різноманітних контекстах, учні розвиватимуть професійні мовні навички.

Глухі діти глухих батьків оволодівають вагомим репертуаром жестових мовних навичок з самого народження, користуючись рідною своєю мовою. Для глухих дітей, чиї батьки бігло володіють жестовою мовою, процес навчання зазвичай протікає без труднощів і має успіх. Тому набуті навички мають максимальним чином застосовуватися у навчальному процесі, на основі запропонованої програми двомовного навчання. Відповідно, оволодіваючи новою мовою, учні поступово пристосовують набуті мовні навички в процесі вивчення своєї першої мови. Невпинний, паралельний розвиток двомовних навичок, або навичок володіння другою мовою, прискорюється завдяки методиці двомовного програмування [1]. Можливості для оволодіння лінгвістичним арсеналом знань і практичними навичками одночасно обох мов в цій програмі ретельно автором проаналізовано й детально висвітлено.

Не секрет, що існує достатня кількість глухих дітей чуючих батьків, які приходять до школи з малими знаннями жестової мови, або без навичок біглого українського жестового

мовлення, - і майже зовсім не знають української мови [2, 3, 4]. Для таких дітей, навчання вільно розмовляти першою мовою є надзвичайно важливим. УЖМ, як і будь-яка національна жестова мова, є зручними і доступними серед природних тому, що вона є візуальною, асимільованою і не важка для розуміння, - українська ж мова застосовується в усній формі, і надзвичайно важко сприймається глухими дітьми раннього віку. Взагалі, доведено психолінгвістами, чим ефективніше дитина спілкується на ЖМ, тим успішніше він/вона зможе оволодіти процесом читання і написання українською мовою.

Розвиток навичок спілкування є важливою передумовою ефективного навчання за вказівками двомовної програми. Розвиток навичок концентрування уваги, правильного висловлювання, читання, писання, спостереження і точноення передачі змісту необхідні для встановлення дружніх стосунків. Ці навички взаємопов'язані і взаємозалежні; добре володіння хоча б однією із цих навичок зміцнює і підтримує всі інші. Досконале володіння цими розмовними навичками зумовлює розумні мовленнєві реакції. Поступовість опанування мовним, мовленнєвим матеріалом націлений на розвиток мовних навичок у широкому обсязі і широкому контексті.

Інструктування другою мовою посилює комунікативний аспект, підкреслюючи важливість настанов. В двомовній програмі учні потребують допомоги, оскільки вони намагаються розуміти думки, ідеї і висловлювати почуття двома мовами. Точність висловлювання текстом або жестом, хоч і важлива для правдивої передачі інформації в процесі спілкування, все ж таки відіграє другорядну роль у комунікативному процесі. Аспект комунікативності вимагає зв'язку між точністю передачі інформації і ефективністю комунікації, але не вимагає строгих форм висловлювання і абсолютної точності.

Таким чином, теоретичними засадами у формуванні ЖКК є важливе усвідомлення відмінностей традиційного (знаннєвого) і компетентнісного підходів, що, на нашу думку, полягають у таких суттєвих ознаках: формування мовної особистості глухого учня з відповідними проаналізованими компетенціями; зміст двомовного навчання формується від результатів ЖКК – знань, навичок, умінь; поєднання або відбір у моделях ЖКК педагогічних технологій, спрямованих на: а) показ і наслідування, б) пояснення і свідоме засвоєння, в) стимулювання самостійної комунікативної діяльності, в) організацію спільної мовленнєвої діяльності.

Література:

1. Адамюк Н. Б. Програми «Українська жестова мова» та рекомендації до розподілу програмового матеріалу для підготовчого, 1 – 12 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей глухих та зі зниженим слухом / Н. Б. Адамюк. – К. : Поліграфкнига, 2010. – 160 с.
2. Концепція білінгвального навчання осіб з порушеннями слуху / [С. В. Кульбіда, І. І. Чепчина, Н. Б. Адамюк, А. В. Замша, Н. А. Зборовська, Н. В. Іванюшева, О. М. Лещенко]. – К. : УТОГ, 2011. – 53 с. <http://search.ukr.net/?go=http%3A%2F%2Flib.iitta.gov.ua>
3. Кульбіда С. В. Жестова мова як знакова система / С. В. Кульбіда / Дидактичні та соціально-психологічні аспекти корекційної роботи у спеціальній школі : наук.-метод. зб. – Вип. 10. – Київ: Науковий світ, 2009. – С.109 – 113. <http://lib.iitta.gov.ua/1979/1/KulbidaSL2009.4.pdf>
4. Кульбіда С. В. Концептуальні засади навчання нечуючих і використання жестової мови (на матеріалі зарубіжної теорії і практики) / С. В. Кульбіда // Жестова мова й сучасність. – 2008. – Вип. 3. – С. 26–53. – [Режим доступу : http://lib.iitta.gov.ua/1978/](http://lib.iitta.gov.ua/1978/)
5. Кульбіда С. В. Нове в законодавстві України щодо забезпечення прав глухих як лінгвістичної меншини / С. В. Кульбіда // Актуальні проблеми навчання і виховання людей з особливими потребами. – 2013. – № 10 (12). – С. 39–52. – [Режим доступу : http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgiin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&I21MAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/apnvlop_2013_10_6](http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgiin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&I21MAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/apnvlop_2013_10_6)
6. Кульбіда С.В. Науково-методичні засади використання жестової мови у навчанні нечуючих / С. В. Кульбіда / Автореферат дис. на здобуття докт. пед. наук. за спец. 13.00.03. –

спеціальна педагогіка. – К., 2010. – 38 с. www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C..

7. Кульбіда С. В. Філософські підходи теоретико-методологічної бази спеціальної освіти: джерела розвитку нечуючої особистості / С. В. Кульбіда // Жестова мова й сучасність. – 2012. – Вип. 7. – С. 175–196. <http://lib.iitta.gov.ua/1983/>

УДК 376-056.26:617.75:376.016:62/64

Легкий О.М.

ОСОБЛИВОСТІ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ В СПЕЦІАЛЬНИХ ШКОЛАХ ДЛЯ ДІТЕЙ З ПОРУШЕННЯМИ ЗОРУ

В статті розкриваються дидактичні можливості трудового навчання, створення умов для розвитку у школярів з порушенням зору пізнавальних процесів, виховання позитивних якостей особистості, розумових, сенсомоторних і перцептивних дій, отримання знань про трудові процеси, способи роботи з матеріалами, ознайомлення з різними професіями.

Ключові слова: трудове навчання, компенсаторно-корекційна спрямованість, школярі з порушенням зору.

Легкий О.М.

ОСОБЕННОСТИ ТРУДОВОГО ОБУЧЕНИЯ В СПЕЦИАЛЬНЫХ ШКОЛАХ ДЛЯ ДЕТЕЙ С НАРУШЕНИЕМ ЗРЕНИЯ

Дидактические возможности трудового обучения призваны создавать условия для развития у школьников с нарушением зрения познавательных процессов, воспитание положительных качеств личности, умственных, сенсомоторных и перцептивных действий, получение знаний о трудовых процессах, свойствах и способах обработки материалов, ознакомление с разными профессиями.

Ключевые слова: трудовое обучение, компенсаторно-коррекционная направленность, школьники с нарушением зрения.

Oleg Legkiy

FEATURES OF THE LABOUR EDUCATING IN THE SPECIAL SCHOOLS FOR CHILDREN WITH A VISUALLY IMPAIRED

Didactic possibilities of employment training designed to create conditions for the development of school children with impaired cognitive processes, raising the positive qualities of personality, intellectual, sensorimotor and perceptual actions, knowledge of labor processes, properties and methods of processing materials, introduction to various professions.

Keyword: labor educating, correcting the defects of cognitive activity, breaking a vision children.

Зміст трудового навчання в школі для дітей з порушеннями зору має ті ж самі цілі й завдання, що і в масовій школі, які реалізуються з урахуванням психофізичних особливостей цієї категорії учнів, корекції недоліків у фізичному і сенсомоторному розвитку та попередження можливих утруднень. Трудове навчання в школах для дітей з порушеннями зору покликане підготувати учнів до суспільно-корисної праці, сучасних умов життєдіяльності. Учні мають оволодіти певними знаннями та практичними навичками в галузі технічної та обслуговуючої праці.

Метою та основним завданням навчального процесу на уроках трудового навчання та обслуговуючої праці є розвиток особистості учня з порушенням зору через залучення до різних видів доступної праці, засвоєння знань про властивості оброблюваних матеріалів, доступні засоби праці, формування конструктивного підходу до вирішення трудових завдань і опанування безпекою праці, що дозволить їм брати активну участь у житті сучасного суспільства та у самостійній виробничо-трудої діяльності.